

OHAL'in Sağlık Alanına Etkileri

15 Temmuz 2016 tarihindeki askeri darbe girişiminin sonrasında, Türk Tabipleri Birliği (TTB) Merkez Konseyi olarak askeri ve sivil darbelere karşı olduğumuzu ilk günden açık bir dille ifade ettik ve darbe girişiminde bulunanları lanetledik.

Darbe girişiminin hemen ardından, hükümet darbeye karşı mücadelede demokrasi yöntemlerini değil Olağanüstü Hal (OHAL) ilan etmeyi tercih etmiş; 20 Temmuz 2016'da ilan edilen OHAL ile birlikte temel hak ve özgürlüklerin askıya alındığı, ülkenin Kanun Hükmünde Kararnameler (KHK) ile yönetildiği bir döneme girilmiştir. Darbecilere karşı mücadele olarak başlatıldığı bildirilen süreç, giderek KHK'lar aracılığıyla muhalif kişi ve kurumların susturulması, muhalif konumdaki kamu emekçilerinin kamusal alandan tasfiyesine dönüşmüştür.

OHAL'in ilan edildiği 20 Temmuz 2016 tarihinde bu yana çıkartılan KHK'larla ihraç edilen hekim sayısı, Sağlık Bakanlığı'ndan bin 960, Tıp Fakültelerinden bin 382 olmak üzere toplam 3 bin 342'dir.

OHAL Sürecinde Çok Sayıda TTB ve Tabip Odaları Yöneticisi / Üyesi Arkadaşımız İhraç Edildi...

2016 yılı Eylül ayından bu yana, TTB'nin yöneticiliğini yapmış, TTB kurullarındaki çalışmalarıyla hekimlik değerlerine, demokrasi, barış, hak ve özgürlükler mücadelesine yoğun emek ve katkı sunmuş, akademik alanda önemli çalışmalara imza atmış, sağlık hakkı mücadelesini birlikte yürüttüğümüz çok sayıda tabip odası üyesi arkadaşımız da kamu ve üniversitelerdeki görevlerinden ihraç edildiler.

İhraç edilenler arasında; halen görevde olan TTB Merkez Konseyi üyesi bir, TTB Yüksek Onur Kurulu üyesi iki, TTB Denetleme Kurulu üyesi olan bir arkadaşımız, TTB ve İstanbul Tabip Odasının eski Başkanı olan bir, TTB eski İkinci Başkanı ve Genel Sekreteri olan bir arkadaşımız, TTB eski Merkez Konseyi üyesi üç arkadaşımız, TTB eski Yüksek Onur Kurulu ve Etik Kurul üyesi bir arkadaşımız, süreli bir yayınınımızın editörlüğü görevini yürüten bir arkadaşımız da yer almaktadır.

Bu konuda çarpıcı bir olgu, son 10 yıl içinde Diyarbakır Tabip Odası Başkanlığı'nı yapmış ya da yapmakta olan 5 meslektaşlarımızın OHAL sürecinde ihraç edilmiş olmasıdır.

Hekimlerin hukuksuz bir biçimde görevlerinden ihraç edilmeleri ne OHAL ne de darbe girişimi ile ilişkilendirilebilir. Üyelerimiz ve yöneticilerimiz olan hekimler Türkiye'de iyi hekimlik değerlerini savundukları, akademik özgürlük, emek, barış ve demokrasi mücadelesi verdikleri için hedef seçilmişlerdir.

İhraçlarla Halkın Sağlık Hizmetlerine Erişimi ve Tıp Eğitimi Engelleniyor!

TTB ve tabip odaları yönetici ve üyeleriyle birlikte çok sayıda hekimin kamu görevinden ihraç edilmeleri, üniversitelerdeki kadrolarından koparılmaları, ülkemizde sağlık hizmetlerine ve yükseköğretim sistemine zarar vermiştir.

3 bin 342 hekimin ihraç edilmesi halkın sağlık hizmetlerine erişimini aksatarak halkın sağlık hakkının engellenmesine neden olmaktadır. Yine bu ihraçlar, nitelikli sağlık hizmeti verilmesini, hastalarının ve öğrencilerin ülkemizin değeri olan bilim insanlarından faydalanmasını, iyi ve donanımlı hekim yetişmesini engellemektedir.

Kamudan İhraç Edilen Hekimler/Sağlık Emekçileri Özel Sektörde Ucuz İşgücü Olarak Çalışmak Zorunda Bırakılıyor!

Hekimler / sağlık emekçilerinin kamudan ihraçları sonrasında sağlık alanında yedek işsizler ordusu yaratılmıştır. Kamudan ihraç edilmenin ardından ortaya çıkan iş bulma sorunu, hekimleri/sağlık emekçilerini özel sağlık sektöründe cari ücretlerin altında çalışmak zorunda bırakmakta ve bu alanda ciddi oranda bir emek sömürüsü yaşanmaktadır.

Adli Muayene ve Raporlama Süreçlerinde Hekimlik Değerlerinden Ödün Verilemez!

OHAL uygulamaları, hekimleri, mesleki ve etik değerlerini çiğnemeye zorlamaktadır. OHAL gerekçe gösterilerek gözaltı giriş ve çıkış muayenelerinin sağlık kurumları yerine emniyet vb. yerlerde yapıldığı, hekimlerin bu raporlandırmayı yapmak üzere sağlık kurumu dışında başka kurumlara çağrıldıkları ya da gitmeye zorlandıkları çok sayıda durumla karşılaşmaktadır.

TTB olarak, hekim-hasta ilişkisinin bütününde, yani gerek muayene ve tedavi sırasında, gerekse raporlama ve tıbbi belgeleme (gözaltı muayeneleri, işkence vb. kötü muamele iddiaları gibi durumlar) süreçlerinin tamamında hiçbir otoritenin hekimlik değerlerine aykırı taleplerini ve OHAL gerekçe gösterilerek hekimler üzerinde baskı ya da yönlendirme yapılmasını kabul etmiyoruz.

Darbe girişimi gerekçe gösterilerek hukukun askıya alınmasına, fiilen bir başka keyfi hukuk anlayışının hakim kılınmasına ve bu süreçte hekimlerin hastaları ile olan ilişkilerine müdahale edilmesine aynı kararlılıkla karşı çıkıyoruz.

Herkes için, her zaman ve her koşulda insan hakları ve iyi hekimliği savunmaya devam edeceğiz.

Adil Yargılama İçin İstanbul Protokolü'nün Uygulanması Zorunludur!

İstanbul Protokolü, işkence ve diğer kötü muamele iddialarının etkili tıbbi belgeleme ve hukuki soruşturması için Birleşmiş Milletler (BM) ilkelerini ve bunların nasıl hayata geçirileceğini içeren BM yönerge metnidir.

OHAL kararı ve KHK'lar, hekimlerin, gözaltında bulunanlar veya cezaevinde tutulanların tıbbi muayenelerini İstanbul Protokolü ilkelerine uygun yapmaları zorunluluğunu değiştirmemektedir. İşkence iddiaları karşısında Devlet, tüm kurumlar ve hekimler değerlendirme ve belgelemeyi İstanbul Protokolü ilkelerine göre yürütmekle ykmldrlere.

Gözaltında ya da cezaevinde olanların muayenelerinin tıbbi etik ve İstanbul Protokolü ilkelerine göre yapılmaması ve tıbbi raporların buna uygun düzenlenmemesi; DTB etik ilkeleri ve ulusal/uluslararası hukuk normları açısından "işkence bulgularının gizlenmesi", "hekimin işkenceye katkıda bulunması" ve "tıbbi uygulama hatası" kapsamında değerlendirilmektedir.

TTB olarak, her ne koşulda olursa olsun işkencenin karşısında olduğumuzu bir kez daha bildiriyor; işkenceye ilişkin iddiaların bağımsız heyetlerce araştırılmasını, adli yargılama süreçlerinin her aşamasının uluslararası etik ve hukuk kurallarına uygun olarak yapılması talebimizi yineliyoruz.

Mahpusların Kolluk Glerinin Yanında ve Kelepçeli Olarak Muayenesi

TTB'ye Türkiye'nin dört bir yanındaki cezaevlerinden mahpuslar tarafından yazılmış, hastanede kelepçeli halde muayene edilme ile ilgili Őikayet başvuruları yapılmaktadır. Mahpuslar başvurularında, kolluk glerinin yanında ve kelepçeli olarak muayene edilmek istediklerini ve itiraz etmeleri durumunda güvenlik gerekçesiyle kelepçenin ve/veya kolluk gücünün çıkarılmadığını ve çoğu kere muayene olamadan muayene odasından ve hastaneden ayrılmak zorunda kaldıklarını ifade etmektedirler.

Tutuklu ve hükümlülere sağlık hizmetinin verilmesinde temel kural; tutuklu ve hükümlülerin muayenelerinin de diğer hastalar gibi, kişilik haklarına saygılı, hekimlik sanatını uygulamaya elverişli koşullarda yapılması, hastaların, ırk, dil, din ve mezhep, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç ile ekonomik ve sosyal durumları ile benzer farklılıkları dikkate alınmaması, her türlü tıbbi müdahalenin hastanın mahremiyetine saygı gösterilmek suretiyle icra edilmesidir.

Yaşamsal Riski Olan Hasta Mahpuslar Tahliye Edilmelidir!

TTB'ye, tutuklu ya da hükümlü mahpuslardan, sağlık durumunu anlatan ve sağlık hakkına ulaşma sorunlarını dile getiren çok sayıda başvurular OHAL döneminde daha da artmıştır.

Bu başvurularda, kişilerin hastalıkları nedeniyle cezaevinde yaşamlarının zorlaştığı ve arkadaşlarının desteğiyle cezaevindeki yaşamlarını idame ettirebildikleri; cezaevinde olmanın hastalığın tedavi ve takibini engellediği, hastalığın yarattığı ya da yaratacağı

acil müdahaleye cezaevinde olmaktan dolayı erişimin kısıtlı olması nedeniyle hastalığın ağırlaştığı; gelişen acil durum nedeniyle ölümlerin gerçekleştiği ve bu risklerin hala devam ettiği; ağır hastalığı bulunanların bu hastalıkları nedeniyle hayatlarını kaybettiği belirtilmektedir.

Hasta mahpuslar, Sağlık Bakanlığı ve üniversite hastanelerinden verilen Sağlık Kurulu raporları temel alınarak, yeterli düzeyde bir tedaviyi cezaevi koşullarında sürdürmenin mümkün olmadığı ya da cezaevinde kalmanın sağlık açısından yaşamsal risk oluşturduğunun saptandığı durumlarda, tutuklu ya da hükümlülerin tedavilerine dışarıda devam edebilmeleri için ilgili mahkemelerce tahliye edilmelidir.

Mecburi Hizmet Atamaları Bir An Önce Yapılmalıdır!

1.5 yıldır uygulanmakta olan OHAL, daha ilk KHK ile, çıkartılma nedeni olarak belirtilen etmenlerin dışına çıkmıştır ve etki alanını giderek genişletmektedir. OHAL gerekçe gösterilerek yapılan pek çok işlemin, herhangi bir yargısal denetime tabi tutulamamasının da etkisiyle, sağlık alanında çok sayıda hukuka aykırı durumla karşılaşyoruz.

Mecburi hizmet yapmak üzere sağlık kuruluşlarına ataması yapılan hekimler, haklarında yapılan güvenlik soruşturmasının henüz tamamlanamadığı gerekçesiyle aylardır göreve başlatılmamaktadırlar. Şimdiki durumda 1102 hekim atama beklemektedir. Kimi meslektaşlarımıza ise, güvenlik soruşturmalarının olumsuz olduğu gerekçesiyle atamalarının yapılmadığı bilgisi verilmiştir.

OHAL öncesinde gizlilik dereceli birimlerde çalıştırılacak personel yönünden güvenlik soruşturması yapılması gerekliliği var iken, 29 Ekim 2016 tarihinde çıkartılan 676 sayılı KHK ile, 657 sayılı Yasa'nın 48. Maddesine ek yapılarak devlet memurluğuna alınacaklarda "güvenlik soruşturması ve/veya arşiv araştırması yapılmış olmak" koşuluna da yer verilmiştir.

Mecburi hizmetini yapmadığı için başka yerde hekimlik yapması da mümkün olmayan bu meslektaşlarımızın göreve başlayamamaları, sağlık kamu hizmetinin etkin biçimde sunumunda aksamalara sebep olduğu gibi; maaş alamamaları, sosyal güvenlik ve sağlık güvencelerinin olmaması, meslektaşlarımızda giderilmesi olanaksız mağduriyetlere neden olmaktadır. Ataması yapılan hekimlerin güvenlik soruşturmalarının tamamlanmadığı gerekçesiyle göreve başlatılmamaları kabul edilemez. Bu durumda olan ve hekimlik mesleğini yapamama gibi çok ciddi bir hak kaybına uğrayan meslektaşlarımız, ivedilikle görevlerine başlatılmalıdırlar.

Anayasa ile Güvence Altına Alınmış Olan Uzmanlık Eğitimi Hakkı Engellenemez!

OHAL uyarınca alınan tedbirler kapsamındaki KHK'larla, kamu görevinden ihraç edilenler arasında tıpta uzmanlık eğitimi öğrencisi olan asistan hekimler de yer almaktadır. Bu hekimler arasında uzmanlık eğitimini tamamlamalarına birkaç hafta

kalanlar da bulunmaktadır. Diğer yandan, tıpta uzmanlık öğrencisi bu hekimlerin, eğitimi alabilmek için gereken koşulları sağladıkları ve ihraç anına kadar eğitimleriyle ilgili bir başarısızlıklarının olmadığı da bilinmektedir.

Kamu görevinden ihraç, tıpta uzmanlık eğitime devam edilmesinin önünde bir engel oluşturmamalı ve tıpta uzmanlık öğrencilerine, eğitimin gerekliliklerini yerine getirerek tıpta uzmanlık unvanına sahip olma hakkı sağlanmalıdır.

İhraç Edilen Yan Dal Uzmanlarının Mağduriyeti

İhraç edilen hekimler ve diğer sağlık çalışanlarının özel sağlık kuruluşlarında çalışmaları için S.B. Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nün İl Sağlık Müdürlüklerine gönderdiği 28 Ekim 2016 tarihli yazısında; kamu görevinden ihraç edilen hekimler ve diğer sağlık meslek mensuplarının özel sağlık kuruluşlarında istihdam edilmelerine engel bulunmadığı belirtilmiştir.

Yan dal uzmanlığı bulunan ihraç edilen hekimlerin, çalışmak için başvurdukları özel hastanelerde ilgili yan dal uzmanlığı kadrosu yoksa, ana dalda çalışma istekleri, İl Sağlık Müdürlükleri aracılığıyla S.B. Özel Hastaneler Faaliyet Daire Başkanlığına izin için gönderilmektedir. Bu konuda karar Kapasite Değerlendirme Kurulu tarafından verilmektedir. Yan dal uzmanlarının bu konuda Sağlık Bakanlığına yaptıkları başvurular yanıtız kalabilmekte ya da uzun süre bekletilmektedir.

Yan dal kadrosu özel hastanelerde genellikle bulunmamaktadır. Kamu hastanelerinden ihraç edilmiş yan dal uzmanı hekimlerin, tek çalışabilecekleri sağlık kuruluşları olan özel hastanelerde yan dal uzmanlığı kadrosu olmadığı, ana dalda çalışmalarına da izin verilmediğinde, hekimlik yapmaları engellenmektedir.

Barış Talebi Yargılanıyor!

Türkiye'den 89 üniversiteden 1.128 akademisyen ve araştırmacının imzaladığı, devlete ve hükümet politikalarına yönelik eleştirel düşünceleri içeren ve içinde temel olarak barış içinde yaşama hakkının sağlanması isteğinin dile getirildiği barış bildirisine imza atan akademisyenler, bu süreçte özellikle hedef alınmış durumdadır.

Bu sürecin ilk aşamasında, çeşitli üniversitelerin rektörlükleri tarafından, akademisyenler hakkında, hukuksal ve yasal bir dayanağı olmadığı halde disiplin soruşturması açma, soruşturma süresince görevinden uzaklaştırma gibi işlemler başlatılmıştır. Çeşitli üniversitelerden gelen bilgiler; rektörlüklerin bu süreçte can alıcı bir rol oynadığı, uzun süre işlem yapılmamış olan soruşturma dosyalarını, OHAL ile birlikte, "devlet memurluğundan çıkarma" cezasını önererek YÖK'e gönderdikleri yönündedir. Talep edilmesine karşın soruşturma dosyasının içeriğinin ve soruşturma safhalarının akademisyenlerle paylaşılmadığı, son savunmaların dahi alınmadığı bu süreçte, temel soruşturma usul ve esaslarına uyulmadığı açık olarak görülmüştür.

Hukuksuz biçimde sürdürülen ve mevcut yasalarla sonuçlandırılması mümkün olmayan soruşturmalar, OHAL ile birlikte ikinci aşamaya taşınmış ve 1 Eylül 2016 tarihinden başlayarak muhalif konumda olan akademisyenler, belirli aralıklarla çıkartılan KHK'lar ile ihraç edilmeye başlanmıştır.

Barış talep edilen akademisyenlerin hedef alındığı sürecin üçüncü aşaması ise yargılanma sürecidir. Yargılanmak istenen sadece barış bildirisine imza atmış akademisyenler değildir; aynı zamanda onların onurla taşıdıkları akademik alana ait evrensel değerlerdir. Akademik özgürlükler engellenmekte, şiddetin olmadığı bir ortamda toplumsal barış ve yaşam hakkı talebi, bugün barış talep eden akademisyenlerle birlikte mahkum edilmek istenmektedir. Kazananın emeğin ve demokrasinin değerlerini, hukuku, toplumsal barışı savunanlar olacağını hep birlikte göreceğiz.

Hatırlatmak isteriz ki, üniversitelerin tarih boyunca taşıdığı ayrıcalık ve güç, her türlü ideolojik şekillendirmeye olan direncinden, özgür düşünce ortamında eleştirel fikir üretmesinden gelmektedir. Üniversiteyi üniversite yapan, kurumsal düzeyde akademik özerkliğin, bireysel düzeyde de bir güvence olarak bilimsel özgürlüğün sağlanmasıdır. Şiddet çağrısında bulunmayan düşünce açıklama; ifade özgürlüğü ve bununla bağlantılı olan bilimsel özgürlük kapsamında ele alınması gereken temel bir haktır. Bu hak, kimi zaman yetkililere ve toplumun belirli kesimlerine rahatsızlık verme pahasına gerçekleştirilir. Toplumun karşı karşıya bulunduğu güncel sorunlara ilginin yöneltmesi, politik baskı ve insan hakları ihlallerinin kınanması, akademisyenlerin temel sorumlulukları olarak kabul edilir. Akademisyenlerin devlet ya da diğer güç odaklarından gelebilecek her türlü müdahale veya baskıdan uzak olmaları, demokratik bir toplumun vazgeçilmez unsurlarındandır.

İnsanlık tarihi nice karanlık dönemler, büyük eşikler aşmıştır; yazılı tarihimiz karanlık dönemlerin aşılmasının sayısız örnekleriyle doludur. Elbet bilime, düşünce özgürlüğüne, barış talebine tahammül edemeyen, itaatkar olanın dışında kimseye ve hiç bir kesime yaşam hakkı tanımak istemeyen bu karanlık da aşılacaktır.

Sonsöz Olarak...

Demokratik ilkelere ve hukuka uygun bir ülkede yaşamak hepimizin hakkıdır. OHAL kaldırılmalı, KHK'lar iptal edilmelidir. Herhangi bir somut suçlama dahi yöneltilmeksizin hukuksuz olarak ihraç edilen kamu çalışanları görevlerine iade edilmelidir.

Ne KHK'larla ihraçlar ne de yargılanmak bu ülkenin onurlu insanlarını, kamu çalışanlarını, akademisyenlerini yolundan alıkoyamayacaktır. Sağlık hakkımız, hekimlik değerlerimiz ve toplumsal sağlığımız için; emek, demokrasi, adalet ve toplumsal barış için, hukuksuz biçimde ihraç edilen meslektaşlarımızın hastalarına ve öğrencilerine bir an önce kavuşabilmeleri için mücadeleye devam ediyoruz.